

Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem
Filozofická fakulta

Posudek habilitační práce

Mgr. Martin Veselý, PhD.:

Sudetská župa jako protiletecký kryt Říše? (1939-1945)

Ústí nad Labem, FF UJEP 2011, 864 s.

(Acta Universitatis Purkynianae, Facultatis Philosophiae, Studia Historica 12)

Letecká válka a protiletecká obrana tvoří různé strany téže mince. Jestliže M. Veselý již před léty napsal a knižně vydal práci o letecké válce nad severozápadními Čechami v závěrečných letech druhé světové války, bylo zřejmě jen otázkou času, kdy se začne zabývat onou druhou stranou – protileteckou ochranou. Je třeba také souhlasit s autorovou úvodní poznámkou, že daná problematika vcelku úspěšně donedávna unikala pozornosti české historiografie, ať již byly důvody různorodé. Druhá strana zmíněné mince se stala námětem jeho disertační práce a také obraz systému protiletecké ochrany v severozápadní části Říšské župy Sudety našel svou knižní podobu. Finanční podpora Grantové agentury ČR posléze autorovi umožnila, aby rozšířil výzkum dané problematiky nejen v domácích ale také zahraničních archivech, především v berlínském Bundesarchivu a freiburgském Militärarchivu. Dosavadní lokálně limitovaný okruh bádání tak mohl M. Veselý rozšířit na celou Říšskou župu Sudety s návazností na nacistické Německo. Předložená rozsáhlá až olbřímí habilitační práce je výsledkem soustředěného a pilného několikaletého výzkumu.

Autor neváhá upozornit na problémy i nedostatky, se kterými se potýkal ve svém výzkumu, např. v důsledku torzovitosti dochovaných archivních pramenů. Přesto však rozpracovává problémy a celou látku velmi pečlivě, detailně až minuciózně v rámci prvotního základního bádání. Jak už bývá nově zvykem u mladší generace badatelů, neopomenutelným zdrojem informací se staly autorovi specializované webové stránky na internetu (tzv. online zdroje). Další adekvátní pramen, ale spíše doplňujícího rázu, představovaly pro autora dobové příručky o protiletecké ochraně a zčásti také župní tisk případně specializovaná periodika.

M. Veselý strukturoval svou práci podle věcných kritérií do tří hlavních částí (Protiletecká ochrana v Říšské župě Sudety 1939 – 1945, Vliv letecké války nad „starou říší“ na Říšskou župu Sudety 1940 – 1945, Protiletecká obrana a letecká válka nad Říšskou župou Sudety 1939 – 1945), z nichž každá má vlastní prolog a dílčí závěr, případně dvě z nich ještě doplňují tabulky zřehledňující, doplňující a vysvětlující množství údajů v textu. Zvláštní část tvoří epilóg celé práce, který shrnuje dvě specifické oblasti: postoj obyvatelstva sudetské župy ke spojeneckým náletům a protiletecké ochraně a postoj obyvatel Protektorátu Čechy a Morava ke spojeneckým náletům v roce 1944 ve světle denních zpráv SD. V porovnání s prvními

dvěma částmi s poněkud popisným, technicistním charakterem má tento epilog přece jen „živější“ ráz a dává možnost nahlédnout do tehdejšího života společnosti, byť jen v určitém úhlu pohledu. Zatímco k zobrazení událostí v protektorátu využíval situačních zpráv SD, v případě sudetské župy prý podobný pramen chybí (s. 771). Domnívám se však, že by v tomto ohledu bylo vhodné znovu „pátrat“ v berlínském Bundesarchivu (konkrétně např. fond Reichssicherheitshauptamt, Bestand R 58), kde by mohly být zprávy SD z různých oblastí ŘŽS. Některé jsem měl k dispozici, ale zajímalo mne spíše postavení české menšiny apod. (kupř. Verhalten der tschechischen Bevölkerung im Sudetengau (1939, Nov.); Gruppierung der tschechischen Minderheit in Sudetengebiet (1939, Dez.); Tschechische Unterwanderung der volksdeutsche Gebiete der Sudetenländer durch Abgabe volksdeutscher Arbeitskräfte ins Altreich (1939, Dez.); Stimmung und Haltung der Tsch. im Sudetengau (1943, März); Stimmung und Haltung der Tsch. im Sudetengau (1943, August) apod.). To jsou také materiály, z nichž archivář z Koblenze H. Boberach čerpal pro své publikace.

Autor v habilitační práci přesvědčivě prokázal pečlivost, píli a erudici především ve kvalitě heuristické práce a také zčásti i v metodickém přístupu. Po stránce stylistické ji charakterizuje snaha o přesné vyjadřování, přestože v některých částech je text zatížen množstvím čísel, jmen obcí, technickými daty. M. Veselý se ukázal dokonce jako tvůrce jazykových novotvarů, když používá vedle pojmu varovná hláska také a dost často pojem „varovna“. Možná vychází z dobového žargonu, ale ve Slovníku spisovné češtiny není. Za čtenářsky potřebné se jeví jak seznam používaných zkratk, tak místní rejstřík (má ovšem problémy) a zmínit zaslouží také vybavení fotografiemi a vyobrazeními.

Závěr: Podle mého názoru práce Mgr. Martina Veselého, PhD. v plné míře splňuje požadavky kladené na tento druh prací, a proto doporučuji danou habilitační práci k dalšímu řízení.

V Praze dne 30. srpna 2012

PhDr. Jan Gebhart, DSc.
Historický ústav AV ČR, v. v. i.